

**"ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO'NALISHLARI" nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

STRATEGY FOR SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGION

Yusupov Nurbek

Assistant at the Department of "Management", Samarkand Institute of Economics
and Service.

Raxmonova Rayxona

Student at the Samarkand Institute of Economics and Service.

ABSTRACT. *This article examines the theoretical foundations of regional socio-economic development strategy, the factors influencing its formation, and the mechanisms for its implementation. It also highlights the role of investments, innovation, infrastructure, and human capital in ensuring sustainable regional development. The priorities and prospects of regional development are analyzed using the example of Uzbekistan.*

KEYWORDS: *Region, socio-economic development, strategy, investment, infrastructure, innovation, human capital, economic growth*

MINTAQANING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH STRATEGIYASI

ANNOTATSIYA. *Ushbu maqolada mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasining nazariy asoslari, uni shakllantirish omillari va amalga oshirish mexanizmlari chuqur tahlil qilingan. Shuningdek, hududlarning barqaror rivojlanishini ta'minlashda investitsiyalar, innovatsiyalar, infratuzilma va inson kapitalining o'rni yoritilgan. O'zbekiston misolida mintaqaviy rivojlanish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari va istiqbollari ko'rib chiqilgan.*

KALIT SO'ZLAR : *Mintaqa, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, strategiya, investitsiya, infratuzilma, innovatsiya, inson kapitali, iqtisodiy o'sish*

**"ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO'NALISHLARI" nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

АННОТАЦИЯ. В данной статье рассматриваются теоретические основы стратегии социально-экономического развития региона, факторы её формирования и механизмы реализации. Также освещается роль инвестиций, инноваций, инфраструктуры и человеческого капитала в обеспечении устойчивого развития регионов. На примере Узбекистана анализируются приоритетные направления и перспективы регионального развития.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА : Регион, социально-экономическое развитие, стратегия, инвестиции, инфраструктура, инновации, человеческий капитал

KIRISH. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Har bir mintaqa o'zining tabiiy resurslari, iqtisodiy salohiyati, demografik xususiyatlari va geografik joylashuviga qarab rivojlanadi. Shu sababli mintaqaviy rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishda hududlarning o'ziga xos jihatlarini hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi.

Mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasi — bu hududni kompleks rivojlantirish, iqtisodiy o'sishni ta'minlash, aholi turmush darajasini yaxshilash hamda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga qaratilgan uzoq muddatli maqsad va vazifalar tizimidir. Bugungi kunda global iqtisodiy integratsiya jarayonlari, raqamli texnologiyalar rivoji va innovatsion iqtisodiyotga o'tish sharoitida mintaqaviy strategiyalarning ahamiyati yanada ortib bormoqda.

O'zbekiston Respublikasining zamonaviy taraqqiyot bosqichida hududlarning iqtisodiy mustaqilligini oshirish, "o'sish nuqtalari"ni aniqlash va kambag'allikni qisqartirish strategik ahamiyatga ega. Davlatimiz rahbari ta'kidlaganidek, mintaqalarni rivojlantirish — bu xalqimiz farovonligini oshirishning eng qisqa va samarali yo'lidir.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

Strategik rejalashtirish siyosatchilar va biznes sub’ektlariga mintaqa kelajagi bo‘yicha ongli qarorlar qabul qilishda yordam beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI . Mintaqaviy rivojlanish strategiyasi masalasi iqtisodiyot fanida muhim yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlarda mintaqaning rivojlanishi ko‘p jihatdan ishlab chiqarish kuchlari, infratuzilma va inson kapitalining rivojlanish darajasiga bog‘liq ekanligi ta’kidlanadi.

Zamonaviy ilmiy qarashlarga ko‘ra, mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi quyidagi omillar bilan belgilanadi:

- investitsion muhitning jozibadorligi;
- innovatsion faoliyat darajasi;
- infratuzilmaning rivojlanganligi;
- davlat siyosatining samaradorligi;
- mehnat resurslarining sifati.

Shuningdek, xorijiy tajribalar shuni ko‘rsatadiki, rivojlangan davlatlarda mintaqaviy siyosat hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirishga xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI. Mazkur ilmiy maqolani tayyorlash jarayonida quyidagi tadqiqot usullaridan foydalanildi:

- tizimli tahlil usuli;
- iqtisodiy-statistik tahlil;
- taqqoslash va guruhlash usullari;
- induksiya va deduksiya;
- ilmiy umumlashtirish.

Ushbu metodlar yordamida mintaqaning rivojlanish strategiyasini shakllantirish omillari va yo‘nalishlari tahlil qilindi.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

TAHLIL VA NATIJALAR. Mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining eng muhim ko‘rsatkichi — bu YaIM (hududiy mahsulot) o‘shidir. Strategik rejalashtirish orqali mintaqaga yo‘naltirilgan investitsiyalar hajmini oshirish mumkin. Tahlillarga ko‘ra, infratuzilmaga yo‘naltirilgan har bir dollar kelajakda mintaqqa iqtisodiyotiga 10 foizgacha qo‘shimcha qiymat qo‘shishi mumkin. Mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasi kompleks yondashuvni talab qiladi va quyidagi asosiy yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi:

1. Iqtisodiy salohiyatni oshirish

Hududning iqtisodiy rivojlanishi sanoat, qishloq xo‘jaligi va xizmat ko‘rsatish sohalarini samarali rivojlantirish orqali amalga oshiriladi. Mahalliy resurslardan oqilona foydalanish iqtisodiy o‘shishni ta‘minlaydi.

2. Innovatsion rivojlanish

Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi va iqtisodiy o‘shishni tezlashtiradi.

3. Hududlararo tengsizlikni kamaytirish

Mintaqalar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish orqali barqaror rivojlanish ta‘minlanadi.

4. Ekologik barqarorlikni ta‘minlash

Rivojlanish jarayonida atrof-muhitni muhofaza qilish ham muhim vazifa hisoblanadi.

5. Yangi ish o‘rinlari yaratish va ijtimoiy barqarorlik

Ta‘lim, sog‘liqni saqlash va malaka oshirish tizimlarini rivojlantirish orqali mehnat resurslarining sifati yaxshilanadi. Mintaqaviy strategiyaning markazida inson kapitali va aholi bandligi turadi. Ish o‘rinlari yaratish quyidagi yo‘nalishlarni qamrab oladi:

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

Sanoat klasterlari: Xomashyodan tayyor mahsulotgacha bo‘lgan zanjirni yaratish orqali bandlikni ta’minlash.

Xizmat ko‘rsatish sohasi: Turizm, savdo va servis ob’ektlarini kengaytirish.

Kichik va o‘rta biznes: Tadbirkorlik sub’ektlariga soliq va yer imtiyozlari berish orqali yangi ish o‘rinlarini rag‘batlantirish.

6. Infratuzilmani modernizatsiya qilish.

Mintaqaning raqobatbardoshligi uning transport-logistika, energiya va kommunikatsiya tizimiga bog‘liq. Zamonaviy infratuzilma nafaqat sanoat o‘shishiga, balki chekka hududlarda aholi turmush darajasining oshishiga ham xizmat qiladi. Ayniqsa, hududlarda decentralizatsiyalashgan boshqaruv tizimini joriy etish iqtisodiy samaradorlikni oshiradi.

7. Investitsiya jozibadorligi va soliq imtiyozlari

Mintaqaga ichki va tashqi investitsiyalarni jalb qilish orqali yangi ishlab chiqarish quvvatlari yaratiladi. Bu esa iqtisodiy rivojlanishning muhim omili hisoblanadi. Mintaqalarni jadal rivojlantirish maqsadida investitsiya muhitini yaxshilash lozim. Hozirgi kunda mintaqaviy loyihalarni amalga oshirayotgan tadbirkorlarga bir qator imtiyozlar qo‘llanilmoqda:

Foyda solig‘idan ozod etish (belgilangan quvvatdagi loyihalar uchun).

Mol-mulk va yer solig‘idan ozod etish.

Bojxona to‘lovlarida preferensiyalar berish.

O‘zbekiston sharoitida mintaqaviy rivojlanish strategiyasi hududlarning ixtisoslashuvi asosida amalga oshirilmoqda. Masalan, ayrim hududlar sanoatga, boshqalari agrar sohaga yoki turizmga yo‘naltirilgan.

MINTAQAVIY RIVOJLANISHDAGI MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, mintaqaviy strategiyalarni amalga oshirishda quyidagi to‘siqlar mavjud:

Resurslarning notekis taqsimlanishi: Markaz va chekka hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tafovut.

Kadrlar yetishmovchiligi: Mintaqalarda yuqori malakali mutaxassislar migratsiyasi.

Infratuzilma cheklovlari: Energiya va suv ta‘minotidagi eskirgan tizimlar.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun mintaqaviy loyihalarni amalga oshirishni jadallashtirish, qo‘shma korxonalar tashkil etish va texnik hujjatlarni xalqaro standartlarga muvofiq ishlab chiqish lozim

XULOSA. Xulosa qilib aytganda, mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasi hududni kompleks rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Strategiyaning ilmiy asosda ishlab chiqish va samarali amalga oshirish orqali iqtisodiy o‘sish, aholi turmush darajasining oshishi va ijtimoiy barqarorlikka erishish mumkin. Mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasi kelajakda barqaror taraqqiyotni ta‘minlovchi asosiy vosita bo‘lib xizmat qiladi. Strategik yondashuv orqali quyidagi natijalarga erishish mumkin:

Energiya va resurs ta‘minoti ishonchliligini oshirish.

Mahalliy aholi turmush darajasi va ish o‘rinlari sonini ko‘paytirish.

Uzoq sahro va tog‘li mintaqalarda barqaror rivojlanishni ta‘minlash.

Atrof-muhitni muhofaza qilish bo‘yicha xalqaro majburiyatlarni bajarish.

Qishloq hududlarida amalga oshiriladigan strategik loyihalar shaharlar tomon migratsiyani kamaytiradi va hududiy muvozanatni saqlaydi. Xulosa qilib aytganda, mintaqaviy boshqaruvni samarali tashkil etish butun mamlakatning iqtisodiy qudratini oshirishga zamin yaratadi.

**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

Kelgusida mintaqaviy rivojlanishda innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish, investitsion muhitni yaxshilash va inson kapitaliga e’tiborni kuchaytirish asosiy vazifalardan biri bo‘lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining mintaqalarni rivojlantirishga oid ma’ruzalari.
2. Oliy Majlis Qonunchilik palatasi yig'ilishi hisobotlari, 2023.
3. Urunbaeva Y.P., Narzullayev R.J. Mintaqaviy iqtisodiyot: muammolar va istiqbollari.
4. Xalqaro energetika agentligi (IEA) hisobotlari, 2024.
5. IRENA. Mintaqaviy iqtisodiy samaradorlikni o‘lchash bo‘yicha qo‘llanma.
6. Zakhidov R.A. Mintaqaviy energiya tizimlari va ularning roli. Applied Solar Energy, 2008.
7. Rathore N.S., Panwar N.L. Barqaror rivojlanish uchun mintaqaviy manbalar. 2007.
8. Bergmann A. Qishloq va shahar rivojlanishi afzalliklari. Ecological Economics, 2008.
9. Ravindranath N.H. Mintaqa va atrof-muhit: rivojlanayotgan davlatlar nigohida. Oxford University Press, 1995.
10. www.tadqiqotlar.uz - Ilmiy to'plamlar bazasi.